

Dàn ý Phân tích tác phẩm Những đứa con trong gia đình

Hướng dẫn xây dựng dàn ý chi tiết cho đề văn Phân tích nội dung tác phẩm Những đứa con trong gia đình của Nguyễn Thi - Văn mẫu lớp 12

Dàn ý tham khảo

I. Mở bài

- Tác giả Nguyễn Thi là một trong những cây bút văn xuôi hàng đầu của văn nghệ miền Nam, thời kì kháng chiến chống Mỹ. Tác phẩm của ông phản ánh hiện thực nóng bỏng của chiến trường Nam Bộ và vẻ đẹp con người nơi đây.

- *Những đứa con trong gia đình* là một trong những tác phẩm tiêu biểu viết về cuộc kháng chiến chống Mỹ của nhân dân Nam Bộ.

II. Thân bài

1. Vẻ đẹp dòng sông truyền thống gia đình

- Gia đình kiên cường chịu nhiều đau thương trong chiến tranh: ông nội bị giặc giết, cha của Việt bị giặc chặt đầu, má bị trúng đạn của Mỹ, thím Năm bị giặc bắn chết. Đau thương đã nhen nhóm ngọn lửa căm thù trong mỗi thành viên.

a. Vẻ đẹp của khúc sông trước

- Cha Việt và Chiến là cán bộ Việt Minh, kiên cường, trung thành với cách mạng đến cùng đến đã bị giết hại.

- Má là một người phụ nữ mạnh mẽ, gan góc: dám đi đòi lại đầu chồng, đối đáp với bọn giặc Mỹ mà không hề run sợ, biết nén đau thương thành lòng hận thù. Mặt khác cũng là người phụ nữ tháo vát, yêu thương chồng con.

- Chú Năm là người luôn lưu giữ truyền thống gia đình (cuốn sổ), là người lao động chất phác có tâm hồn nghệ sĩ, hết lòng vì cách mạng (thu xếp cho cả hai chị em đi tòng quân).

- Nhận xét: đây là khúc sông thượng nguồn, kết tinh những vẻ đẹp truyền thống để truyền cho khúc sông sau phát huy.

b. Vẻ đẹp của khúc sông sau

* Nhân vật Chiến:

Dàn ý Phân tích tác phẩm Những đứa con trong gia đình

- Có những nét giống mẹ: mang vóc dáng của má “hai bắp tay tròn vo ... chắc nịch”, giống má từ cái lối nằm với thằng út em, biết lo liệu mọi việc một cách chu đáo (đặc biệt trước đêm sắp xa nhà), Chiến tự thấy mình như hòa vào má “ Tao cũng đã lựa ý ... nên tao cũng tính vậy”
- Là cô gái mới lớn nên khi thì người lớn (nuông em, tháo vát, ...) nhưng có lúc vẫn rất trẻ con (vào chiến trường vẫn không quên mang gương nhỏ).
- Chiến cũng có những nét khác biệt so với má: trẻ trung hơn, được tự tay cầm súng để trả thù cho người thân.
- Là một cô gái kế thừa được sự kiên cường từ người thân trong gia đình: “nếu giặc còn thì tao mất”

*** Nhân vật Việt:**

- Có nét riêng của cậu con trai mới lớn: hiếu động, ngây thơ, trẻ con
  - + Luôn tranh giành phần hơn từ chị: đi bắt ếch, giết giặc, đi bộ đội, ...
  - + Thích những trò chơi hiếu động: bắn chim, câu cá, đi bộ đội vẫn mang ná thun, ...
  - + Đêm trước khi lên đường đi bộ đội, Việt vẫn vô tư “lăn kên ra ván cười khì khì”, “chụp một con đom đóm úp trong lòng bàn tay”, rồi ngủ quên lúc nào không biết.
  - + “Giấu chị như giấu của riêng” trước những lời trêu đùa của các anh trong đội.
  - + Bị thương trên chiến trường, không sợ địch, không sợ chết mà chỉ sợ con ma cụt đầu, gặp lại anh em thì vừa khóc vừa cười như đứa trẻ “khóc đó rồi cười đó”.
- Việt cũng là một chiến sĩ dũng cảm:
  - + Khi còn nhỏ đã dám xông vào đá thằng giặc giết cha mình
  - + Khi lớn lên tranh giành đi tòng quân với chị Chiến dù chưa đủ tuổi. Trong quân ngũ Việt chiến đấu rất dũng cảm, dùng pháo tiêu diệt được một xe bọc thép của giặc.
  - + Dù đang bị thương nặng nhưng vẫn luôn trong tư thế chiến đấu, không hề run sợ: “Tao sẽ chờ mày ... mày là thằng chạy”.
- Nhận xét: Việt và Chiến chính là khúc sông sau, kế thừa những tinh hoa của khúc sông trước và chảy xa hơn khúc sông trước.

2. Hình ảnh hai chị em khiêng bàn thờ ba má gửi nhà chú Năm

Dàn ý Phân tích tác phẩm Những đứa con trong gia đình

- Đó là sự tôn trọng, hiếu thảo với cha mẹ đã khuất
- Không khí thiêng liêng đã khiến Việt cảm thấy mình trưởng thành hơn: biết thương chị, cảm nhận sâu sắc mỗi thù địch nặng trên vai.
- Thể hiện sự trưởng thành của hai chị em, đã biết tự lo toan mọi điều, gánh vác những công việc quan trọng trong gia đình.

III. Kết bài

- Khái quát giá trị nghệ thuật: xây dựng tình huống truyện độc đáo, kể theo mạch hồi tưởng đứt nối của nhân vật Việt, ngôn ngữ đậm chất Nam Bộ, giọng kể giàu chất sử thi, ...
- Tác phẩm ngợi ca vẻ đẹp tâm hồn con người Nam Bộ, khẳng định truyền thống gia đình và dân tộc là sức mạnh to lớn để chống lại kẻ thù xâm lược.

Bài văn mẫu hay phân tích truyện Những đứa con trong gia đình

Nguyễn Thi – một con người tài hoa, sáng tác trên nhiều thể loại thơ, truyện ngắn, tiểu thuyết,... Ngòi bút của ông tập trung chủ yếu vào những người dân Nam Bộ yêu nước mãnh liệt, có lòng căm thù giặc sâu sắc và có tinh thần chiến đấu kiên cường. *Những đứa con trong gia đình* có thể coi là kết tinh phong cách nghệ thuật của ông. Tác phẩm hoàn thành vào tháng 2 năm 1966 – giai đoạn cuộc kháng chiến chống Mỹ đang rất căng thẳng, ác liệt.

Tác phẩm được xây dựng dựa trên tình huống Việt – một chiến sĩ giải phóng quân bị thương, lạc đồng đội giữa cánh rừng cao su. Đây là trận đánh đầu tiên của Việt nhưng đã lập được chiến công vang dội: dùng thủ pháo tiêu diệt được một xe bọc thép và sáu tên Mỹ lẻ. Anh chịu tổn thất nặng nề, ngất đi tỉnh lại nhiều lần. Mỗi lần tỉnh lại Việt lại có dòng hồi ức miên man về gia đình, về những kỉ niệm ngày xưa. Câu chuyện được kể lại là những dòng hồi ức đứt nối giữa những lần chợt ngất đi tỉnh lại của Việt. Xây dựng tình huống này, tác giả nhằm khẳng định tình cảm lớn lao bao giờ cũng bắt nguồn từ những gì gần gũi, bình dị nhất.

Việt bị thương trong một lần đánh giặc, cậu bị lạc đồng đội, bị ngất đi và tỉnh lại nhiều lần, trong những lần ấy, Việt nhớ về những kỉ niệm khi còn ở nhà, nhớ về cuốn sổ gia đình và những kỉ niệm trẻ thơ. Một cách rất tự nhiên tác giả đã trao ngòi bút cho nhân vật từ trần thuật về cuộc đời mình, khiến cho câu chuyện chân thực và giàu cảm xúc hơn.

Việt sinh ra trong một gia đình nông dân Nam Bộ rạn vỡ những chiến công và có nhiều đau thương mất mát. Cha của Việt bị chặt đầu, chỉ có ba mẹ con nhưng dám dấn thân đi đòi lại đầu chồng, không hề run sợ trước những lời hăm dọa của kẻ thù. Không

Dàn ý Phân tích tác phẩm Những đứa con trong gia đình

chỉ vậy, má của Việt cùng ông nội và thím Năm đều chết dưới sự tàn sát, bom đạn của kẻ thù. Gia đình anh hùng mà cũng đầy đau thương, mất mát. Đây đồng thời cũng là hoàn cảnh chung của những gia đình Nam Bộ lúc bấy giờ.

Việt là một người giàu tình cảm, luôn dành tình yêu thương sâu nặng nhất cho gia đình. Giữa lúc nằm một mình ở rừng, cái chết đang cận kề, nhiều lần ngất đi tỉnh lại, điều cậu nghĩ tới đầu tiên chính là gia đình, là má của mình, và trong những lần ấy cậu còn tưởng má mình đang ở quanh đầu đây. Và ngay cả đêm trước khi lên đường ra chiến trường, nhìn vào hình ảnh chị Chiến cậu cũng liên tưởng đến má. Dù má đã mất, nhưng tình yêu thương dành cho má vẫn không bao giờ vơi cạn trong lòng Việt. Không chỉ dành tình yêu thương cho mẹ, mà Việt còn rất thương chị Chiến. Mẹ mất, chỉ có hai chị em nương tựa vào nhau, trong ngày khiêng bàn thờ má sang gửi nhà chú Năm, nghe thấy những bước chân bình bịch của chị, cậu thương chị đến lạ, có lẽ đây là lần đầu tiên trong suốt bao năm cùng chung sống dưới một mái nhà, tình cảm ấy được biểu lộ một cách rõ ràng đến vậy. Và một phản ứng vừa ngây ngô trẻ con mà cũng vô cùng đáng yêu của Việt ấy là khi ra chiến trường cậu giấu nhem chị mình, không bao giờ kể về chị với đồng đội, vì cậu sợ lỡ kể ra người ta sẽ lấy mất người chị thân yêu của cậu, cậu giữ lấy chị làm của riêng. Hành động, suy nghĩ tuy trẻ con nhưng lại cho thấy tình yêu thương sâu sắc Việt dành cho chị.

Không chỉ vậy, Việt còn có lòng căm thù giặc sâu sắc và luôn nung nấu quyết tâm trả thù. Gia đình Việt đã có biết bao người ngã xuống dưới sự tàn sát ghê rợn của kẻ thù: cha, mẹ, họ hàng, ... bởi vậy lòng căm thù giặc càng trở nên mạnh mẽ, mãnh liệt hơn. Ngay sau cái chết của má, ý nghĩ ấy thôi thúc cậu mãnh liệt hơn bao giờ hết, Việt tranh giành quyết liệt với chị Chiến để lên đường ra chiến trường, dù cậu còn nhỏ, vẫn chưa đủ tuổi nhưng ý chí, lòng quyết tâm vẫn không hề bị lay chuyển. Khi khiêng bàn thờ má sang nhà chú Năm, suy nghĩ trong tâm trí hai chị em: "...khi nào nước nhà độc lập chúng con lại đưa má về". Lòng căm thù giặc chính là động lực mạnh mẽ nhất để Việt cũng như Chiến nêu cao quyết tâm đánh giặc, trả thù cho gia đình.

Ngoài mặt trận Việt là một người chiến sĩ hết sức gan góc, dũng cảm và vô cùng kiên cường. Mặc dù mới vào trận lần đầu tiên song với lòng dũng cảm, ý chí giết giặc cậu đã tiêu diệt được một xe bọc thép của kẻ thù và sáu tên giặc. Ngay cả khi bị thương thì tinh thần chiến đấu của Việt vẫn không hề giảm sút. Mặc dù bị lạc đồng đội, mắt không còn nhìn rõ, chín đầu ngón tay gần như bị tê liệt, nhưng Việt không hề nao núng sợ hãi, anh vẫn lắng nghe từng chuyển động để phán đoán hành động của kẻ thù và ngón tay duy nhất còn lại vẫn nắm chặt vào cò súng, sẵn sàng chiến đấu. Việt luôn tâm niệm: "Bầu trời này có mây, mặt đất này có mây nhưng cánh rừng này có tao nếu mây giết tao thì tao sẽ giết mây". Chỉ với một câu nói ấy thôi nhưng đã chủ thấy sự hiên ngang, chủ động của Việt.

Dù trên chiến trường hết sức gan dạ, dũng cảm, nhưng trong cuộc sống đời thường cậu vẫn mang những nét hết sức dễ thương, hồn nhiên, vô tư của một đứa trẻ. Khi còn ở nhà,

Dàn ý Phân tích tác phẩm Những đứa con trong gia đình

Việt luôn tranh giành, hay giận dỗi với chị Chiến. Ngay cả đêm trước khi lên chiến trường cậu cũng không thêm đề tâm đến những gì chị nói và còn ngủ quên. Không chỉ vậy, tính cách trẻ con của Việt còn được biểu lộ ngay cả khi ở chiến trường cậu mang theo một chiếc ná thun và không bao giờ kể về chị mình với đồng đội. Dù gan góc, dũng cảm là thế, nhưng cậu có một nỗi sợ hết sức trẻ con ấy là sợ ma.

Bên cạnh nhân vật Việt, cũng không thể không nhắc đến chị Chiến. Chị Chiến là người chan chứa tình cảm cho gia đình, đầu tiên là tình yêu thương với má. Chị giống má như tạc, có lẽ là do ngưỡng mộ má, tự tạc mình theo má. Đồng thời chị cũng rất yêu thương Việt, chị luôn nhường nhịn em, duy chỉ có việc ra chiến trường đầy nguy hiểm là chị tranh giành với Việt.

Trong chị Chiến cũng có lòng căm thù giặc sâu sắc. Dù là một người con gái bé nhỏ, nhưng chị sẵn sàng xung phong đi bộ đội. Khi khiêng bàn thờ ba má: “Chúng con đi đánh giặc trả thù cho ba má...”, “mỗi thù thằng Mĩ có thể rờ thấy được”. Đêm trước ngày ra chiến trường: dặn em và cũng là dặn chính mình phải quyết tâm trả thù giặc bằng xong với về. Tự hứa: “Đã là thân con gái ra đi thì tao chỉ có một câu: Nếu giặc còn thì tao mất, vậy à!”. Bằng những lời nói thật giản dị nhưng chứa lòng căm thù giặc sâu sắc của chị. Trong cuộc sống hàng ngày chị là một người con gái đảm đang, tháo vát. Trước khi đi, chị thu xếp việc nhà chu toàn: viết thư cho chị Hai, cho xã mượn nhà làm trường học;...

Xây dựng hai nhân vật Việt và Chiến, tác giả đã cho thấy lòng căm thù giặc, cùng ý chí quyết tâm đánh giặc cứu nước, lòng trung thành tuyệt đối với cách mạng của những người con trong các gia đình nông dân Nam Bộ. Đồng thời cũng khẳng định sự gắn bó, hòa quyện giữa tình cảm gia đình với tình yêu đất nước, truyền thống gia đình với truyền thống dân tộc đã làm nên chiến thắng vẻ vang.

Vẻ đẹp của hai nhân vật chính là bắt nguồn từ thế hệ trước. Gia đình Chiến có lòng dũng cảm và lòng căm thù giặc sâu sắc. Bên cạnh đó mỗi thế hệ lại mang những nét đẹp riêng, chú Năm luôn có ý thức gánh vác việc gia đình, tạo cơ hội cho các thế hệ sau được ra chiến trường trực tiếp cầm súng chiến đấu, lập chiến công trả thù. Má Tư Năng, chồng mất, can trường bất khuất, một mình nuôi con. Thế hệ sau có Việt và Chiến với lòng căm thù giặc sâu sắc, khúc sông sau chảy mạnh hơn, đi xa hơn, đã hòa vào biển lớn. Truyền thống gia đình đã cho thấy sự gắn bó, hòa quyện giữa tình cảm gia đình với tình yêu đất nước, truyền thống gia đình với truyền thống dân tộc đã làm nên chiến thắng vẻ vang.

Nghệ thuật trần thuật trong tác phẩm là một nét đặc sắc của tác phẩm. Tác phẩm được trần thuật từ ngôi thứ ba, người kể chuyện giấu mình, tạo nên tính trung thực, khách quan. Bên cạnh đó còn phải kể đến ngôn ngữ giản dị, đậm chất Nam Bộ đã góp phần tạo nên thành công cho tác phẩm.

Dàn ý Phân tích tác phẩm Những đứa con trong gia đình

Tác phẩm đã xây dựng hàng loạt chân dung anh hùng, mang trong mình lòng yêu nước và lòng căm thù giặc sâu sắc. Ở họ không còn là cá nhân anh hùng đơn lẻ mà là tập thể, gia đình anh hùng. Qua đó nhà văn cũng khẳng định sự gắn bó, hòa quyện giữa tình cảm gia đình với tình yêu đất nước, truyền thống gia đình với truyền thống dân tộc đã làm nên chiến thắng vẻ vang.